

להעדיף פת אחרת, משום דכי כליא ברכה
[כשהוא מברך את הברכה כולה עד
לסיומה]⁽¹⁵⁾ אפרוסה קא כליא ולא על שלמה.

הרי כשמברך על הפת השלימה נמי, כי קא
גמרה הברכה [כשמסיים את הברכה]
אפרוסה גמרה ולא על שלמה ואיזה מעלה
אם כן יש במה שמברך על שלמה?

אלא אמר רבא: מברך על הפת בעודה
שלימה, ואחר כך, לאחר סיום הברכה —
בוצע. ונמצא שבשעת סיום הברכה הפת
עדיין בשלימותה.

נהרדעי עבדי כרבי חייא, שעם סיום הברכה

היתה הפרוסה מופרדת מהפת.

ואילו רבנן עבדי כרבא. שבצעו את הפת
לאחר סיום הברכה.

אמר רבינא, אמרה לי אם [אמי]: אבוך —
עביד כרבי חייא. דאמר רבי חייא: צריך
שתכלה ברכה עם הפת. ורבנן עבדי כרבא.

והלכתא כרבא, דאמר: מברך — ואחר כך
בוצע⁽¹⁾.

איתמר, הביאו לפניהם פתיתין של לחם
וככרות לחם שלמין,

האכילה הריהי נחשבת משום כך כמעשה הכנה
בפת השלמה שתהא מזומנת לו לאכילה ולא
כמעשה המבטל את שלימותה של הפת.

יש להעיר שרש"י סתם דבריו בזה, ונראה
שפירש דברי הגמרא כפשוטם שהמדובר כאן
בהיתה לו רק פת אחת צנומה [זה מכבר, ולא
שפתתה עתה לצורך אכילתו], ובוזה נחלקו רבי
חייא ורב חייא בר אשי כיצד לנהוג. ולדבריו
עדיין יקשה קושיות הראשונים הנ"ל, וצ"ע.

15. עיין רש"י שפירש כן.

1. א. כתבו התוספות שיש הנוהגים שלא
לחתוך אפילו מעט קודם הברכה, ואין זה מנהג
נכון כי גורם בכך להיסח הדעת [לכאורה כוונתם
ל"הפסק"] בין הברכה לאכילה, ואולם בשבת יש
חשש שמא כשיחתוך מעט קודם הברכה תשמט
ידו ותחתך הפת לגמרי ואז מלבד מה שיפסיד
את מעלת ה"שלמה" יפסיד גם את קיום מצות
"לחם משנה" לכן שלא יחתוך כלל, [וראה במגן
אברהם (רע"ד סק"א) שהמדקדקים נוהגים
שבשבת מעבירים את הסכין על גבי הפת קודם

ברכה, וכתב הלבושי שרד שם שזהו מהטעם
המבואר בתוספות שחוששים שמא תשמט ידו
ולכן אינם חותכים כלל אלא מעבירים הסכין
בהעברה בעלמא].

הנצי"ב בספרו מרומי שדה הוכיח מדברי
התוספות שאי אפשר לקיים מצוות "לחם משנה"
בלחם שאינו שלם, שהרי כתבו שאין לחתוך
כלל מהלחם קודם ברכה שמא יפסיד בכך מצות
לחם משנה. — ובטעם הדבר פירש הנצי"ב
בשו"ת "משיב דבר" (ח"א סכ"א) שזהו משום
שכך שנחסרה שוב אינה קרויה "לחם". [וצ"ע
מדוע לענין ברכה אין הדבר כן ומברכים
המוציא אפילו על ככר פרוסה]. ועיין שם עוד
שחילק בין אם בא הלחם לפניו כשהוא שלם או
שבא מלכתחלה פרוס.

ב. התשב"ץ (סימן שכ"ב) פירש טעם אחר
מדוע בשבת אין לחתוך את הככר קודם ברכה
וכתב שבשעה שחותך את הככר נושרים ממנה
מעט פירורים ונמצאת הככר חסרה ואין בידו
"לחם משנה", והיינו שאין זה רק חשש שמא
לא יהיה בידו "לחם משנה" אלא זוהי מציאות
ודאית שהחיתוך יגרום שיחסרו מהלחם אותם

בגודלם לשלמים ובין אם הם גדולים מהשלמים שלמה — מצוה מן המובחר לברך עליה, ולפטור על ידה את הפתיתים⁽³⁾.

אבל, אם היו לפניו פרוסה של חטין ופת שלמה מן השעורין — דברי הכל מברך על הפרוסה⁽⁴⁾ של חטין שהיא משובחת מהשעורים⁽⁵⁾, ופטור על ידה את הפת

אמר רב הונא: במקרה שהפתיתים שוים בגודלם לשלמים, אם רוצה מברך המוציא על הפתיתין ופוטור בברכתו את השלמין. ובמקרה שהפתיתים גדולים יותר מהשלמים אזי חייב הוא לברך בדוקא על הפתיתים ולפטור בכך את השלמים⁽²⁾,

ורבי יוחנן אמר: בין כשהפתיתים שוים

על ה"שלם" אין זה בתורת "חיוב" אלא כמצוה מן המובחר.

[ויש להעיר שלדבריו נמצא שגם כשיש לפניו גדול וקטן או נקי ושאינו נקי דין הקדימה שבהם הוא רק מצד מצוה מן המובחר, שהרי מדובר במין אחד וצ"ע].

4. בתוספות (ד"ה) מבואר שהפרוסה שוה בגודלה ל"שלמה" ואולם בתוספות הרא"ש כתב שהפרוסה קטנה מהשלמה ואף על פי כן היא עדיפה מאשר השלמה של שעורים, וכן פסק השולחן ערוך (קסח ס"א). ויש להעיר על דברי הגר"א שציין לזה את דברי התוספות אף שלכאורה זוהי דעת הרא"ש.

5. א. תוספות (ד"ה אבל) מבארים שחשיבות החטים נובעת מכך שבפסוק שמנה את שבעת המינים שנשתבחה בהם ארץ ישראל התורה הקדימה את החטה לשעורה. ואף לדעת רבי יוחנן שיש חשיבות ל"שלם" חשיבות החטה עדיפה ולכן פרוסה מן החטה עדיפה מ"שלם" של שעורה.

והוסיפו התוספות שזהו דוקא בפרוסה מן החטים כנגד שלמה מן השעורים, אבל בפת ממין אחד אזי אף אם אחת מהם פרוסה אבל נקיה ואילו השניה שלמה ואינה נקיה השלמה עדיפה, והוכיחו זאת מדברי התוספתא. [בתוספות מבואר שהשלמה עדיפה אפילו אם הפת השניה גם נקיה יותר וגם גדולה יותר. ואולם עיין בתוספות ד"ה כל היכא שמבואר לא

פירושים וממילא תבטל בכך מצות "לחם משנה". וראה באליה רבא (קס"ח סק"ה) נפקא מינה לדינא בין פירושם של התוספות לפירוש התשב"ץ.

2. רש"י. ולדבריו נמצא שלדעת רב הונא אין שום מעלה ב"שלם" יותר מפרוסה. ואולם התוספות פירשו שמדובר כאן במקרה שהפתיתים גדולים מהשלמים, וכזה סובר רב הונא שאין ל"שלם" מעלה כנגד הגדול ועל איזה מהם שירצה מברך, ואילו רבי יוחנן חולק וסובר ששלמה מצוה מן המובחר, אבל כשהפתיתים שוים בגודלן ל"שלם" גם רב הונא מסכים שיש לברך על השלם מפני מעלתו.

3. בפשטות משמע שלדעת רבי יוחנן החיוב לברך על ה"שלם" הוא חיוב גמור כפי שיש חיוב לברך על כל מה שמעלתו עדיפה ממעלת המין האחר. [כגון פת חטה ושעורה שיש חיוב להקדים ולברך על של חטה], ואולם עיין ברבינו יונה בסמוך שכתב: "ומשום הכי אמר בכאן [היינו בסמוך, לענין פרוסת חטים ושלמה של שעורים] דברי הכל מברך על הפרוסה ולא אמר מצוה מן המובחר כמו שאמר למעלה [היינו כאן, לענין פתיתין ושלמים], מפני שלמעלה היה מדבר במין אחד ולפיכך אין בו אלא מצוה מן המובחר, אבל בכאן, שהם שני מינים האחד גרוע מחבירו אמר שצריך לברך על הפרוסה לדברי הכל ד"חשוב עדיף". ומבואר מדבריו שאפילו לדעת רבי יוחנן המצריך לברך

השלמה של שעורין⁽⁶⁾.

יותר.

אמר רבי ירמיה בר אבא: הלכה זו שאמרנו ללא חולק, שיש להעדיף לברך על פרוסת החיטים המשובחת על פני הפת השלימה של השעורים — **כתנאי**, במחלוקת תנאים היא שנויה.

שכך שנינו במסכת תרומות: מי שבידו לתרום בצל קטן שלם או חצי בצל גדול תורמין בצל קטן שלם, אבל לא חצי בצל גדול, על אף שבחצי הגדול יש שיעור גדול

רבי יהודה אומר: לא כן, אלא יש להעדיף ולתרום חצי בצל גדול מאשר לתרום בצל קטן שלם.

מאי לאו בהא קמיפלגי, דמר [רבי יהודה] סבר — חשוב עדיף משלם, ולכן עדיף לתרום לכהן חצי בצל גדול⁽⁷⁾,

ומר [תנא קמא] סבר — שלם עדיף מחשוב ולכן עדיף לתרום לכהן בצל שלם.

כך, וראה בראש יוסף שהעיר בסתירת דבריהם]. ואולם רבינו יונה והריטב"א בהלכותיו (פ"ב ה"ג) פירשו את מעלת פרוסת החטים בכך שהיא נקיה יותר מפת של שעורים ולא משום שהחטה מוקדמת בפסוק, ולדבריהם גם בפת ממין אחד שאחת מהם נקיה יותר אך אינה שלמה ואילו השניה שלמה אך אינה נקיה יש לברך על הנקיה גם לדעת רבי יוחנן, [וראה במגן גיבורים (קס"ח סק"ב) ביישוב שיטתם מהמבואר בתוספתא שהובאה בתוספות שלא כדבריהם].

ב. לדעת התוספות שמעלת "שלם" עדיפה ממעלת נקי כתב המגן אברהם (קס"ח סק"ז) שרק מעלת שלם עדיפה עליו אבל מעלת "גדול" אינה עדיפה עליו ויש לברך על הנקי. והקשה עליו בעל הפלאה שהרי מבואר בתוספות שלדעת רב הונא הגדול והשלם שוים במעלתם [הובא לעיל הערה 2] ומאחר שמצינו שהשלם עדיף מהנקי נמצא אם כן שגם הגדול — השה שלם — יהא עדיף מהנקי, ואף שרבי יוחנן לא הסכים עם רב הונא וסובר שמעלת שלם עדיפה מגדול מכל מקום לא מצינו שחולק עליו גם לענין גדול לעומת נקי, וכיון שמצינו שלדעת רב הונא הגדול עדיף מהנקי, הרי מן הסתם גם רבי יוחנן מודה לו בזה. עיין בדבריו.

6. השולחן ערוך (קס"ח ס"א) פסק כדעת רבי יוחנן ששלם עדיף מפרוסה אף אם היא גדולה או נקיה [עיין בדבריו שגם אם יש לפרוסה את שני המעלות נקיה וגדולה, השלם עדיף וראה לעיל הערה 5], והקשה עליו הפרי מגדים (רי"א א"א סק"ד) מדוע הביא לדין זה ללא חולק, והרי פת נקיה מעלתה היא משום חביבותה ושיטת הרמב"ם (פ"ח הי"ג) שמעלת ה"חביב" עדיפה אפילו ממעלת "שבעת המינים" וכדעת חכמים לקמן (מ ב). ולכאורה לדעת הרמב"ם לא יתכן ש"שלם" יהיה עדיף מ"חביב" שהרי בסוגייתנו התבאר ששבעת המינים או אפילו המין המוקדם בשבעת המינים עצמם מעלתם עדיפה ממעלת ה"שלם", ומאחר שלדעת הרמב"ם החביב עדיף משבעת המינים הרי כל שכן שהחביב יהיה עדיף גם מ"שלם", וכיון שהשולחן ערוך הביא את דעת הרמב"ם בסימן רי"א ס"ב מדוע אם כן לא הזכיר גם כאן שלדעת הרמב"ם הפרוסה הנקיה עדיפה משלם שאינו נקי. עיין בדבריו.

7. לדעת רש"י חשיבותו של חצי הבצל הוא בזה שהוא גדול יותר מהבצל השלם ומתקיימת בזה נתינה חשובה לכהן, ואולם התוספות סוברים שחשיבותו היא בזה שהוא טוב יותר

דוחה הגמרא: **היכא דאיכא כהן שאפשר** לתת לו את התרומה מיד — **כולי עלמא לא פליגי דחשוב עדיף**. וממילא גם לענין ברכה כולי עלמא מודים שפרוסה של חטים עדיפה משלמה מן השעורים מחמת חשיבותה.

כי פליגי תנא קמא ורבי יהודה במקום דליכא לפנינו כהן ליתן לו את התרומה מיד, ויש חשש שעד שימָצא הכהן התרומה תתקלקל, ובזה בלבד סובר תנא קמא שאין עדיפות ל"חשוב" אלא יש להעדיף בצל שלם הנשמר יותר מאשר חצי בצל.

דתנן: כל מקום שיש כהן — תורם מן היפה, וכל מקום שאין כהן — תורם מן המתקיים,

כדי שיוכל ליתן לכהן לכשיזדמן לו.

רבי יהודה אומר: אין תורם אלא מן היפה אפילו במקום שאין כהן לפניו⁽⁸⁾.

אמר רב נחמן בר יצחק: וירא שמים יוצא ידי שניהן, [רב הונא ורבי יוחנן שנחלקו בפתיחים ושלמים⁽⁹⁾] ומברך על השלימה והפרוסה כאחד.

ומנו ירא שמים? בר בריה דרבינא.

דמר בריה דרבינא היה מניח פרוסה בתוך [מתחת] **השלמה, ומברך עליהן, ובוצע** משתיהן או מהשלימה⁽¹⁰⁾.

לאכילה מאשר הבצל השלם. — עיין בדבריהם.

8. עיין רמב"ם (פ"ה מתרומות ה"ב) שכתב: "ותורמין בצל שלם אף על פי שהוא קטן אבל לא חצי בצל אף על פי שהוא גדול בכל מקום". ופירשו נושאי כליו שכונתו במה שכתב "בכל מקום" להורות שיש לנהוג כן בין במקום שיש כהן ובין במקום שאין כהן, ולכאורה מפשטות מסקנת סוגייתנו נראה לא כן אלא שבמקום שיש כהן לכולי עלמא הגדול עדיף. וראה בכסף משנה ומהר"י קורקוס. וצ"ע. ועיין בדמשק אליעזר (קס"ח סק"ד) שהרמב"ם סובר שהגמרא שיישבה את הברייתא ואמרה שלכולי עלמא חשוב עדיף ולא נחלקו אלא באופן שאין כהן לפניו, דיחוי בעלמא הוא ועיקר הדין הוא כפי שהגמרא היתה סבורה בתחלה שהנידון תלוי במחלוקת תנאים, והלכה כתנא קמא שנותן לו את השלם בין כשיש כהן ובין כשאין כהן לפניו.

9. כן פירש רש"י, ואולם לפירוש התוספות שפירשו לעיל בתחלת הסוגיא שלרב הונא הסובר שכשיש לפניו פתיחים ושלמים יכול

לבצוע על איזה מהם שירצה היינו גם כשהפתיחים גדולים מהשלמים, הרי שוב אין צורך שיבצע משניהם שהרי יכול לבצוע רק את השלם ויצא בזה ידי חובתו גם לדעת רבי יוחנן וגם לדעת רב הונא. ומשום כך פירשו התוספות בשם רבינו תם שהמדובר כאן בפרוסה של חטים ושלמה מן השעורים, שאף שמעיקר הדין פרוסת החטים עדיפה, מכל מקום ירא שמים יברך גם על השלמה, כדי לצאת ידי המעלות כולם. וכן פסק השולחן ערוך (קס"ח ס"א).

10. כן פירש רש"י. והטעם שיוצא ידי שניהם גם אם הוא בוצע רק את השלמה, ביארו התוספות, כיון שהניח הפרוסה תחת השלמה הרי אף שהוא בוצע מהשלמה לבד נראה הדבר שבצע את שניהם. והוסיפו התוספות שהסיבה שרש"י פירש שיבצע על שניהם או על השלמה ולא פירש שיבצע על שניהם או על הפרוסה, הוא משום שמלשון הגמרא "מניח פרוסה בתוך השלמה" משמע שהשלמה היא העיקר.

ואולם עיין בראש יוסף שפירש באופן אחר וכתב שלשיטתו פירש כן, כיון שלרש"י הנידון

תני תנא קמיה דרב נחמן בר יצחק: מניח הפרוסה בתוך [מתחת] השלמה ובוצע ומברך⁽¹¹⁾.

אמר ליה רב נחמן בר יצחק: שלום אתה ושלמה משנתך, ששמת שלום בין התלמידים⁽¹²⁾.

אמר ליה רב נחמן בר יצחק: מה שמך?

אמר רב פפא: הכל מודים כליל פסח שמניח מצה פרוסה בתוך [מתחת] מצה שלמה⁽¹³⁾, ובוצע את השלמה. מאי טעמא — "לחם עוני" כתיב [דברים טז ג] ודרכו של עני

אמר ליה: שלמן.

הוא בהיו לפניו פתיתים ושלמים, ואם כן נמצא שמעיקר הדין היה צריך לבצוע על השלמים וכדעת רבי יוחנן שהלכה כמותו, ולכן גם ירא שמים כשאינו בוצע משניהם ממש עדיף שיבצע את השלמה, והפרוסה המונחת תחת השלמה תְּרָאָה כאילו בצעו גם ממנה, והוסיף לפי זה, שלדעת התוספות שפירשו את הנידון שלפנינו לענין פרוסה של חטים ושלמה מן השעורים צריך לומר שחולקים על רש"י וסוברים שירא שמים כשאינו בוצע משניהם ממש עדיף שיבצע את הפרוסה ולא את השלמה,

שהרי מעיקר הדין היה צריך לעשות כן ולבצוע את הפרוסה של חטים. עיין בדבריו. ועיין עוד בביאור הגר"א שם (ד"ה משתיהן).

11. כתב המגן אברהם (רי"א סק"א) שמעלת ה"שלם" לא נאמרה בפת בלבד אלא גם בפירות ישנה למעלה זו, והוסיף שבאופן שפרי אחד הוא משבעת המינים אבל אינו שלם ואילו הפרי האחר שלם אבל אינו משבעת המינים אזי יברך על הפרי שהוא משבעת המינים, וכתב המחצית השקל שלפי המבואר בסוגייתנו שכשיש לפניו פרוסת חטים ושלמה משעורים יניח הפרוסה בתוך השלמה ויברך על שניהם כך יהא הדין גם בפירות, ואולם העיר השער הציון (שם סק"ג) שמסתימת דברי המגן אברהם נראה שסובר שבפירות אין צורך שיברך על שניהם וחלוק דינם מפת, וביאר טעם הדבר, שבאמת מעיקר הדין ודאי המין שהוא משבעת המינים עדיף

מה"שלם" ורק לגבי פת שהיא עיקר קביעות סעודתו של האדם החמירו ואמרו שירא שמים יצא ידי שניהם ויברך גם על השלם, אבל בפירות לא החמירו והעמידו דבריהם על עיקר הדין שיש להעדיף ולברך על הפרי שהוא משבעת המינים.

12. יש להעיר, בשלמא לדעת רש"י המפרש את הנידון שלפנינו לענין פתיתים ושלמים, מובנים דברי רב נחמן בר יצחק שאמר ששמת שלום בין התלמידים שהרי נחלקו בדבר רב הונא ורבי יוחנן, אבל לדעת התוספות שהנידון שלפנינו הוא פרוסה של חטים ושלמה מן השעורים הרי בנידון זה לא נחלקו התלמידים מעולם, ואדרבה מבואר בגמרא לעיל שבאופן זה לדברי הכל מברך על הפרוסה של חטים, [ואולם להמבואר לעיל הערה 8 שגם למסקנת הסוגיא עדיין שנוי דין זה במחלוקת תנאים, ניחא].

13. מלשונו של רב פפא שאמר "מניח פרוסה בתוך שלמה" משמע שלקיום מצות "לחם משנה" בפסח אין צורך בשתי מצות שלמות כבכל שבת, אלא מספיק בפרוסה ושלמה אחת, וכן מבואר במפורש בדברי רבינו מנחם המובאים בתוספות (ד"ה הכל), וכך הוא דעת הרי"ף בפסחים (קטו ב).

ואולם רש"י במסכת פסחים (קטז א), תוספות ותוספות הרא"ש (שם) נקטו, שפסח שוה לשאר שבתות השנה ומתקיים בו לחם

לאכול פרוסה לפיכך צריך שיִקָּאָה כאילו
בוצע גם מן הפרוסה⁽¹⁴⁾.

אמר רבי אבא: ובשבת חייב אדם לבצוע על
שתי ככרות,

מאי טעמא — [שמות טז כב] "לחם משנה"
כתיב⁽¹⁵⁾.

אמר רב אשי: חזינא ליה לרב כהנא דנקיט

תרתי ככרות לחם כשבירך ברכת המוציא⁽¹⁶⁾
ובצוע רק הרא⁽¹⁷⁾.

רבי זירא היה בצע בשבת, מהפת השלימה,
פרוסה גדולה — אכולא שירותא, שתספיק
לצורך אכילתו במשך כל הסעודה.

אמר ליה רבינא לרב אשי: והא בכך שהוא
חותך בהתחלה פרוסה כה גדולה הוא קא
מתחזי כרעבתנותא! כאדם רעב הלוקח

התוספות כיון שברכת המוציא היא "ברכת
הנהנין" ואילו ברכת "על אכילת מצה" היא
"ברכת המצוות" אין בזה משום "אין עושים
מצות חבילות חבילות". וראיה לזה, שהרי
בקידוש על היין אנו מברכים גם ברכת הקידוש
וגם ברכת הגפן, ועל כרחך שבשני מיני ברכות
אין משום "אין עושין מצות חבילות חבילות".
— וראה במרומי שדה במה שביאר פלוגתתם
בזה.

15. אם "לחם משנה" הוא חיוב מהתורה או
שזהו רק מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא, ראה
בשו"ת חתם סופר (או"ח סימן מ"ו).

16. הטעם שצריך לאחוז בשעת הברכה את
שתיהם אף שבוצע רק אחת מהם מבואר בגמרא
במסכת שבת (ק"ז א) שזהו משום ש"לחם
משנה" נאמר לענין לקיטה וכדכתיב "ולקטו
לחם משנה".

17. עיין בבית יוסף (רע"ד) שהביא מחלוקת
ראשונים אם לבצוע את הלחם העליון או את
התחתון. וראה ב"ח (שם) שתמה איך יבצע את
התחתון והרי "אין מעבירין על המצוות". וכתב
ה"ט"ז (שם סק"א) שמשום כך היה נוהג להקריב
אליו את הלחם התחתון יותר מהעליון כך
שפוגש בו בראשונה ואינו מעביר על המצוות,

משנה רק אם יש לפניו שתי מצות שלמות מלבד
הפרוסה, והטעם שרב פפא לא הזכיר בדבריו
שיש צורך בכ' מצות שלמות כי רב פפא כלל לא
עסק בדיני לחם משנה, [כך מתבאר מתוך דברי
התוספות שם]. והסיבה שהזכיר בדבריו שיש
צורך בשלמה אף שהרי לא מקיים בה מצות
לחם משנה, יש לומר כפי המבואר ברבינו יונה
שמפני כבוד המועד יש צורך שיברך גם על
השלם אף לולי קיום דין לחם משנה, עיין
בדבריו.

14. כך פירש רש"י. ואולם הרא"ש חולק
וסובר, כיון שדרכו של עני לבצוע מפרוסה
ולאכול לפיכך צריך לבצוע בפועל גם את
הפרוסה ולא מספיק שיִקָּאָה כך. [ועיין ברבינו
יונה והריטב"א הסוברים שיש לבצוע רק
מהפרוסה].

והטעם שלרש"י בוצע בדוקא רק את
השלמה, ביארו התוספות משום שאם יבצע גם
את הפרוסה נמצא שברכת "המוציא" שבירך
בשעת הבציעה חלה גם על הפרוסה, וכיון שעל
הפרוסה הוא צריך לברך "על אכילת מצה"
נמצא שמברך עליה שתי ברכות כאחד והרי "אין
עושין מצות חבילות חבילות" וכמבואר לקמן
(מ"א), לכן פירש רש"י שיבצע רק את השלמה
ויברך עליה המוציא ואילו על הפרוסה יברך רק
ברכת "על אכילת מצה". ואולם דחו זאת

לעצמו מיד בתחילת הסעודה פרוסה גדולה כדי לאוכלה מיד, ואין זו הנהגה נאותה⁽¹⁸⁾.

אמר ליה: כיון דכל יומא לא קעביד הכי, לחתוך פרוסות גדולות, ורק האידנא בשבת קא עביד הכי — לא מתחזי כרעבתנותא.

דערובא, [כשהיתה מזדמנת לפנייהם פת שערבו בה אתמול עירובי חצירות] היו מברכין עליה המוציא לחם מן הארץ. אמרי, שהיו אומרים: הואיל ואתעביד ביה מצוה חדא — מצות עירוב נעביד ביה נמי מצוה אחריתי — ברכת המוציא.

רב אמרי ורב אמי כי הוה מתרמי להו ריפתא

אסור להפסיק בשיחה⁽¹⁾ בין הברכה מ-א

[וראה עוד במגן אברהם (שם סק"א). הרמ"א (שם) הוסיף שעל דרך הקבלה יש לבצוע בליל שבת את הלחם התחתון ובשבת ביום או ביום טוב [אף בליל] יש לבצוע את הלחם העליון.

18. רש"י. והקשה עליו הרשב"א שהרי אדרבה הנהגה טובה היא שבצוע בעין טובה, והגר"א בביאורו (רע"ד ס"א) הוסיף והקשה מדוע נחשב הדבר לרעבתנות והרי חותך רק את הנצרך לו לסעודה, ומשום כך פירש הרשב"א ש"אכולא שירותא" היינו שבצע את כל הכרות שהיו לפניו, ובא לחלוק בזה על מנהגו של רב כהנא שבצע רק אחת מהכרות והנהגה זו ודאי נראית כרעבתנות.

להלכה: השולחן ערוך (רע"ד ס"א) נקט כפירושו של רש"י שרבי זירא אינו בא לחלוק כלל על רב כהנא ומשום כך פסק שדי בבציעת אחת מהכרות כדברי רב כהנא, ואולם הגר"א בביאורו נקט לעיקר כפירושו של הרשב"א שרבי זירא חולק על רב כהנא באופן הבציעה וכיון שרבי זירא "בתראה" [שהיה בדור מאוחר מדורו של רב כהנא] הלכה כמותו שכלל הוא בידינו שעד זמן חתימת התלמוד הלכה כבתראי, ולפיכך יש לבצוע את שתי הכרות.

1. העולת תמיד (ר"ו סק"ג) הסתפק האם הפסק בדיבור נחשב להפסק רק אם הפסיק בדיבור בן שלש מילים לכל הפחות [בדומה להפסק על ידי שהייה ששיעור השהיה הוא כדי ענית שלום לרב

שהוא ג' מילים], או שמא גם דיבור בן מילה אחת נחשב להפסק.

התבואות שור (סימן י"ט סק"ג) נקט שאין צורך בשלש מילים, והוכיח זאת מלשון הטור (שם) שכתב: הא דשיחה הוי הפסק, דוקא בשח דברים שאינן צרכי שחיטה, אבל אם דיבר מצרכי השחיטה כגון "הביאו לשחוט" וכיוצא באלו לא הוי הפסק". והנה באמירה שהביא לדוגמא ישנם שתי מילים בלבד, ומשמע שאילו השיחה לא היתה מענין השחיטה גם שתי המילים היו נחשבות ל"הפסק".

ועיין עוד בנשמת אדם (כלל ה' סק"ב) ובכף החיים (קס"ז סק"ד) שדייקו כך גם מלשון השולחן ערוך (שם ס"ו) שכתב ש"הביאו מלח" לא נחשב ל"הפסק" ומשמע שאפילו אמירה בת שתי מילים נחשבת ל"הפסק" אם אינה מצורך הברכה. ואולם כבר העיר בספר תורת חיים (ר"ו סק"ד) שאם כדבריהם הרי אפשר לדייק מדברי הגמרא להיפך, כי מכך שפפלו ואמרו "טול ברוך טול ברוך" שתי פעמים וכן "גביל לתורי גביל לתורי" כפלו שתי פעמים ואילו אמירת "הביאו מלח" "הביאו לפתן" לא כפלו משמע שבכדי לפרש מה היא האמירה שנחשבת כצורך הברכה הוצרכו לאמירה שיש בה יותר משלש מילים כי בפחות מכך גם אם לא היתה האמירה לצורך הברכה לא היה בה משום הפסק. [וכדבריו נראה מדברי רבינו יונה לעיל (ז ב מדפי הרי"ף ד"ה רב יהודה), עיין בדבריו].